

Förordningsmotiv

Förordning om ändring i förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta

Fm 2021:4

Utfärdad den 8 juli 2021

Regeringen föreskriver¹ att 11 b och 11 c §§ förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta² ska ha följande lydelse.

11 b §³ Utöver vad som följer av 11 a § får en huvudman som håller en skolenhet öppen tillämpa 7 § på utbildning i gymnasieskolan och på utbildning i grundskolans högstadium, om det behövs för att huvudmannen följer en rekommendation från Folkhälsomyndigheten om att en del av eleverna ska ges undervisning där läraren och eleven är åtskilda i rum men inte i tid, eller är åtskilda i både rum och tid, och rekommendationen har meddelats

1. på förslag av smittskyddsläkare för att tillfälligt motverka lokal eller regional spridning av covid-19, eller
2. annars för att motverka spridning av covid-19.

11 c §⁴ Utöver vad som följer av 11 a § får en huvudman som håller en skolenhet öppen tillämpa 5 och 9 §§ på utbildning i gymnasieskolan och 3, 4 och 9 §§ på utbildning i grundskolans högstadium, om det behövs för att huvudmannen följer eller har följt en sådan rekommendation från Folkhälsomyndigheten som avses i 11 b §.

1. Denna förordning träder i kraft den 10 augusti 2021.

2. En huvudman som håller en skolenhet öppen och som har tillämpat 7 § med stöd av 11 b eller 11 c § i den tidigare lydelsen får tillämpa 5 och 9 §§ på utbildning i gymnasieskolan och 3, 4 och 9 §§ på utbildning i grundskolans högstadium, om det behövs för att tillförsäkra elever deras rätt till utbildning enligt skollagen (2010:800).

På regeringens vägnar

ANNA EKSTRÖM

Johanna Dunér
(Utbildningsdepartementet)

¹ Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 juli 2021 (regeringens förordningsmotiv 2021:4).

² Senaste lydelse av förordningens rubrik 2020:188.

³ Senaste lydelse 2021:10.

⁴ Senaste lydelse 2021:10.

11 b § Utöver vad som följer av 11 a § får en huvudman som håller en skolenhet öppen tillämpa 7 § på utbildning i gymnasieskolan och på utbildning i grundskolans högstadium, om det behövs för att huvudmannen *följer en rekommendation från Folkhälsomyndigheten om att en del av eleverna ska ges undervisning där läraren och eleven är åtskilda i rum men inte i tid, eller är åtskilda i både rum och tid, och rekommendationen har meddelats*

1. *på förslag av smittskyddsläkare för att tillfälligt motverka lokal eller regional spridning av covid-19, eller*

2. *annars för att motverka spridning av covid-19.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en huvudman för en gymnasieskola eller en grundskola med högstadium, som håller denna skolenhet öppen, även under vissa andra förutsättningar än som anges i 11 a §, omfattas av vissa möjligheter till undantag från bestämmelser i de ordinarie skolförfattningarna för att tillförsäkra elever den utbildning de har rätt till enligt skolförfattningarna. Med att en skolenhet är öppen avses att skollokaler är öppna för eleverna.

Paragrafen ändras i sak dels genom att möjligheten att göra undantag från de ordinarie skolförfattningarna med stöd av denna paragraf begränsas till att tillämpa 7 §, som avser undervisning där läraren och eleven är åtskilda i rum men inte i tid, eller är åtskilda i både rum och tid (så kallad fjärr- och distansundervisning, se vidare nedan), dels genom att det preciseras att så endast kan ske om det behövs för att följa en rekommendation från Folkhälsomyndigheten som avser sådan undervisning. Tidigare var det möjligt att med stöd av denna paragraf tillämpa såväl 7 § som undantagsbestämmelserna i 3–5, 9 och 10 §§. Vidare kunde dessa bestämmelser tillämpas om det behövdes för att huvudmannen skulle kunna anpassa utbildningens utformning, omfattning eller förläggning för att lärare och elever skulle kunna följa föreskrifter, allmänna råd eller rekommendationer från Folkhälsomyndigheten som avsåg sjukdomen covid-19 och som rörde kollektivtrafiken och andra allmänna färdmedel. Nu kan med stöd av denna paragraf enbart undantagsbestämmelsen i 7 § tillämpas och endast om det behövs för att följa en rekommendation från Folkhälsomyndigheten om fjärr- eller distansundervisning. En sådan rekommendation ska vidare ha meddelats antingen på förslag från smittskyddsläkare för att tillfälligt motverka lokal eller regional spridning av covid-19 (*första punkten*) eller annars ha meddelats för att motverka spridning av covid-19 (*andra punkten*). En rekommendation enligt andra punkten kan t.ex. avse hela landet. Oavsett om det rör sig om en rekommendation på nationell, regional eller lokal nivå ligger det i sakens natur att en sådan rekommendation bör omprövas kontinuerligt och ändras så snart rådande förhållanden motiverar det. Det blir fortfarande möjligt att tillämpa undantagsbestämmelserna i 3–5 och 9 §§, men nu med stöd av 11 c §, om det behövs för att en huvudman i en öppen skola följer eller har följt en rekommendation från Folkhälsomyndigheten om fjärr- eller distansundervisning enligt förevarande paragraf, se kommentaren till 11 c §.

I övrigt är förutsättningarna för att tillämpa undantagsmöjligheterna vid fjärr- eller distansundervisning oförändrade. Exempelvis bör huvudmannen överväga om det är lämpligt att bedriva fjärr- eller distansundervisning för vissa elever med hänsyn till elevernas ålder, mognad, olika förutsättningar och behov (se regeringens förordningsmotiv Fm 2020:10 och Fm 2021:1).

Den undervisning som avses i 7 § är i första hand sådan fjärr- eller distansundervisning som avses i skollagen (2010:800). Med fjärrundervisning

avses i skollagen interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid. Med distansundervisning avses i skollagen interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid. Den undervisning som får bedrivas med stöd av 7 § är dock inte begränsad till sådan undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik.

Bestämmelsen i första punkten gör det möjligt att vid lokal eller regional smittspridning hålla en skola öppen och anpassa åtgärderna till det lokala smittläget. Om Folkhälsomyndigheten, på förslag från en smittskyddsläkare, lämnar en lokal rekommendation om det, är det t.ex. möjligt för huvudmannen att kombinera närundervisning för flertalet av skolans elever med fjärr- eller distansundervisning för en mindre andel av eleverna. Bestämmelsen kompletterar 2 § som förutsätter att huvudmannen under vissa förutsättningar har hållit eller håller skolan stängd eller delvis stängd. Att en skola är stängd innebär att skolenhetens lokaler är stängda för eleverna, men att undervisning bedrivs där eleven och läraren är åtskilda i rum men inte i tid, eller i både rum och tid, eller att någon verksamhet tillfälligt inte alls bedrivs (2 § andra stycket). Att en skola är delvis stängd innebär att utbildning bedrivs med en mindre andel elever närvarande i skolenhetens lokaler och att övrig undervisning bedrivs där eleven och läraren är åtskilda i rum men inte i tid, eller i både rum och tid, eller att viss verksamhet tillfälligt inte alls bedrivs (2 § tredje stycket). Det är således i 2 § fråga om mycket ingripande åtgärder som endast kan vidtas om smittläget är så allvarligt att sådana åtgärder är befogade. Bestämmelserna i förevarande paragraf möjliggör däremot att en större andel av eleverna kan få närundervisning i skollokalerna. Det kan vara lämpligt i en situation när det är nödvändigt att vidta åtgärder för att motverka lokal eller regional smittspridning, men stängning eller delvis stängning bedöms vara en alltför långtgående åtgärd.

Vid de bedömningar som de berörda aktörerna måste göra vid sina överväganden måste det särskilt beaktas att majoriteten av berörda elever är barn under 18 år. Det kan innebära att inte enbart smittskyddshänsyn utan även att bredare folkhälso-, barn- och utbildningsperspektiv måste beaktas. När det gäller Folkhälsomyndigheten och smittskyddsläkare framgår av smittskyddslagen (2004:168) att när åtgärder rör barn ska det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver (1 kap. 4 § andra stycket smittskyddslagen, som svarar mot innehållet i artikel 3 i barnkonventionen [prop. 2003/04:30 s. 211]). För huvudmännen i berörda skolformer gäller, liksom i all annan verksamhet enligt skollagen, att barnets bästa ska vara utgångspunkt (se 1 kap. 10 § skollagen som grundar sig på barnkonventionen, vilken numera gäller som lag i Sverige, lagen [2018:1197] om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter).

11 c § Utöver vad som följer av 11 a § får en huvudman som håller en skolenhet öppen tillämpa 5 och 9 §§ på utbildning i gymnasieskolan och 3, 4 och 9 §§ på utbildning i grundskolans högstadium, *om det behövs för att huvudmannen följer eller har följt en sådan rekommendation från Folkhälsomyndigheten som avses i 11 b §.*

Paragrafen innebär att en huvudman för en gymnasieskola eller en grundskola med högstadium, som håller denna skolenhet öppen, även under vissa andra förutsättningar än som anges i 11 a § kan omfattas av vissa möjligheter till undantag från de ordinarie skolförfattningarna. Med att en skolenhet är öppen avses att skollokalerna är öppna för eleverna.

Paragrafen ändras i sak dels genom att möjligheten att göra undantag från de ordinarie skolförfattningarna med stöd av denna paragraf begränsas till att tillämpa 3–5 och 9 §§, dels genom att möjligheten att tillämpa dessa bestämmelser begränsas till att avse att huvudmannen följer eller har följt en sådan rekommendation från Folkhälsomyndigheten som avses i 11 b §, dvs. en rekommendation om så kallad fjärr- eller distansundervisning, se vidare kommentaren till 11 b §. Tidigare kunde med stöd av förevarande paragraf fler undantagsbestämmelser tillämpas, bl.a. undantagsbestämmelsen om fjärr- eller distansundervisning i 7 §, och undantagsbestämmelserna kunde tillämpas om antalet elever som var samtidigt närvarande i skolenhetens lokaler behövde begränsas för att huvudmannen skulle kunna följa föreskrifter, allmänna råd eller rekommendationer från Folkhälsomyndigheten som avsåg sjukdomen covid-19. Nu kan med stöd av förevarande paragraf endast undantagsbestämmelserna i 3–5 och 9 §§ tillämpas och de kan endast tillämpas om det behövs för att huvudmannen följer eller har följt en sådan rekommendation om fjärr- eller distansundervisning från Folkhälsomyndigheten som avses i 11 b §. Även efter att en huvudman har upphört att bedriva fjärr- eller distansundervisning, därför att Folkhälsomyndigheten har upphävt sin rekommendation om det, kan det finnas ett behov av vissa undantag från ordinarie reglering för att tillförsäkra eleverna deras rätt till utbildning enligt skollagen. Om en huvudman för en gymnasieskola har bedrivit fjärr- eller distansundervisning enligt en sådan rekommendation kan det t.ex. finnas ett behov av att kompensera eleverna genom mer närundervisning, vilket kan medföra ett behov av att t.ex. förlänga läsåret utöver vad som gäller enligt gymnasieförordningen.

Vid de bedömningar som huvudmännen måste göra vid sina överväganden måste det särskilt beaktas att majoriteten av berörda elever är barn under 18 år. För huvudmännen i berörda skolformer gäller, liksom i all annan verksamhet enligt skollagen, att barnets bästa ska vara utgångspunkt (se 1 kap. 10 § skollagen som grundar sig på barnkonventionen, vilken numera gäller som lag i Sverige [lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter]).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den 10 augusti 2021.

2. En huvudman som håller en skolenhet öppen och som har tillämpat 7 § med stöd av 11 b eller 11 c § i den tidigare lydelsen får tillämpa 5 och 9 §§ på utbildning i gymnasieskolan och 3, 4 och 9 §§ på utbildning i grundskolans högstadium, om det behövs för att tillförsäkra elever deras rätt till utbildning enligt skollagen (2010:800).

Av *första punkten* i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna framgår att förordningen träder i kraft den 10 augusti 2021.

I *andra punkten* finns övergångsbestämmelser som möjliggör för en huvudman, som med stöd av den tidigare lydelsen av 11 b och 11 c §§ har bedrivit så kallad fjärr- och distansundervisning, att även i fortsättningen tillämpa undantagsbestämmelserna om lärotider i 3–5 §§ och om utökade möjligheter till entreprenad i 9 §. Undantag med stöd av 3–5 §§ kan exempelvis avse att förlänga ett läsår, ha färre lovdagar eller bedriva undervisning på lördagar.